

Nato-jäsenyyden vaikutukset Suojelupoliisin siviilitiedusteluun

Viivi Haarala

3/2024

TIIVISTELMÄ

Viivi Haarala: Nato-jäsenyyden vaikutukset Suojelupoliisin siviilitiedusteluun

Opinnäytetyön muoto: Tutkimuksellinen

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Pekka Björk ja Antti Jääskeläinen

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Suomen historiallinen Nato-jäsenyys ja sen tuomat vaikutukset yhteiskunnan eri toimijoihin on ollut mielenkiintoinen puheenaihe viimeisen vuoden ajan. Mediassa on käsitelty erityisesti Suomen Puolustusvoimien roolia muuttuneessa toimintaympäristössä osana Nato-perhettä. Samoissa määrin keskustelua ei ole ollut muutoksista mahdollisista vaikutuksista Suomen poliisin toimintaan, vaikka tiedossa on ollut, että Nato-jäsenyys vaikuttaa myös poliisiorganisaatioon.

Koska tämä on Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö, selvitetään Nato-jäsenyyden tuomia mahdollisia muutoksia poliisiorganisaatioon, ja koska työ täytyy rajata sopivan tarkasti, aihe on rajattu koskemaan Suojelupoliisin siviilitiedustelua. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena onkin siis selvittää, tuoko Suomen Nato-jäsenyys Suojelupoliisin siviilitiedustelulle muutoksia.

Päätutkimuskysymyksen ollessa, millä tavalla Nato-jäsenyys vaikuttaa Suojelupoliisin toimintaan, haetaan ongelmaan ratkaisua julkisista lähteistä olevasta aineistosta ja Suojelupoliisin asiantuntijan haastattelusta.

Lopputuloksina voidaan todeta, että Suomen Nato-jäsenyys ei tuo muutoksia Suomen itsemääräämisoikeuteen tai päätöksentekoon Suojelupoliisissa. Nato-jäsenyys ei pääasiallisesti vaikuta Suomen lainsäädäntöön, mutta joitain Naton tärkeimpiä sopimuksia on yhteensovittava Suomen lainsäädännön kanssa.

Nato-jäsenyys lisää eri maiden välistä tiedusteluyhteistyötä ja tiivistää tätä aiempaa enemmän. Tiedonhankinnassa huomioidaan jatkossa myös Naton intressit, vaikka Suomen siviilitiedustelua ohjaa jatkossakin sisäministeriö.

Vuodessa näin isoon ja pysyvään muutokseen ei ehdi kertyä paljon kerrottavaa. Tämä näkyy tämän opinnäytetyön lähteiden määrässä ja sisällön yksipuolisuudessa. Aiheesta kiinnostuneen kannattaa kuitenkin tarttua selvittämään myöhemmin lähitulevaisuudessa uudestaan, millainen Suojelupoliisin rooli on Nato-maassa, kun toimintatavat ovat vakiintuneet.

Sivumäärä: 28

Tarkastuskuukausi ja vuosi: 3/2024

Avainsanat: Nato, Pohjois-Atlantin puolustusliitto, Suojelupoliisi, Siviilitiedustelu, siviilitiedustelulainsäädäntö, Pohjois-Atlantin sopimus, Naton Strateginen konsepti

ABSTRACT

Authors: How the membership of Nato affects the Finnish Security and Intelligence Service's civilian intelligence

Type of thesis: *Research-based thesis*

Publicity: Public

Supervisor: Pekka Björk

Degree: Bachelor of police services

Finland's historical membership and its effects on various actors in society have been a topic of conversation for the past year. The media has especially discussed the role of the Finnish Defense Forces in the changed operating environment as part of the NATO family. To the same extent, there has been no discussion about the possible effects of the changes on the operations of the Finnish police, although it has been known that NATO membership also affects the police organization.

This thesis examines possible changes to the police organization brought about by NATO membership, and since the work must be defined appropriately precisely, the topic is limited to the civilian intelligence conducted by the Finnish Security and Intelligence Service. The purpose of this thesis is therefore to find out how the membership of NATO affects the Finnish Security and Intelligence Service's civilian intelligence.

The research is conducted using a qualitative research method by interviewing one expert from the Finnish Security and Intelligence Service and using public written material.

As a final result it can be stated that Finland's NATO membership does not bring changes to Finland's right to self-determination or decision-making in the Finnish Security and Intelligence Service. NATO membership does not mainly affect Finnish legislation, but some of NATO's most important agreements must be harmonized with Finnish legislation.

NATO membership increases intelligence cooperation between different countries and tightens this more than before. NATO's interests will also be taken into account in the acquisition of information in the future, even though Finland's civilian intelligence will continue to be directed by the Ministry of the Interior.

There is not much written material about such a big and permanent change in a year. This can be seen in the number of sources and the one-sidedness of the content of this thesis. However, I recommend those interested in this topic to find out later in the near future when the operating methods are established.

Pages: 28

Month and year of review: 3/2024

Keywords: North Atlantic Treaty Organization, Finnish Security and Intelligence Service, Civilian Intelligence, NATO Strategic Concept, the North Atlantic Treaty

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
1.1 Johdatus aiheeseen	1
1.2 Tutkimuskysymykset	2
1.3 Tutkimusmenetelmä	2
1.4 Aiemmat tutkimukset	3
1.5 Työn rakenne	3
2 Pohjois-Atlantin puolustusliitto eli Nato.....	4
2.1 Pohjois-Atlantin sopimus	6
2.2 Naton strateginen konsepti 2022	7
2.3 Naton organisaatorakenne.....	10
2.3.1 Siviilitiedustelukomitea (CIC).....	13
3 Siviilitiedustelu Suomessa.....	14
3.1 Siviilitiedustelulaki.....	14
3.2 Suojelupoliisi	16
4 Nato-jäsenyyden vaikutukset Suojelupoliisin siviilitiedusteluun	20
4.1 Sisäministeriön lausunto koskien hallituksen esitystä Pohjois-Atlantin sopimuksen, Pohjois-Atlantin liiton, kansallisten edustajien ja kansainvälisen henkilöstön asemasta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja voimaansaattamisesta.	20
4.2 Vilnius Summit Communiqué.....	21
4.3 Suojelupoliisin vuosikirja 2022 ja 2023	21
4.4 Haastattelu	22
5 TULOKSET	25
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	26
7 POHDINTA	27
LÄHTEET	29
LIITE 1	31

1 JOHDANTO

1.1 Johdatus aiheeseen

Suomesta tuli Pohjois-Atlantin liiton eli Naton jäsen 4.4.2023. Suomen liittyminen Natoon muuttaa py-
syvästi Suomen roolia sen liittyessä sotilasliittoon. Suomen Nato-jäsenyys on historiallinen muutos
Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, sillä se tuo Suomelle kansainvälisesti isompaa ja näkyväm-
pää roolia ja sitouttaa Suomea toimimaan jatkossa Nato-sopimusten mukaisesti. Vuonna 2022 alka-
nut Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on horjuttanut maailman tasapainoa ja ollut eittämättä Suomen
Nato-jäsenyyttä kiihdyttävä tekijä.

Muuttuneessa maailmantilanteessa ja turvallisuusympäristössä Suomen liittyminen Natoon tekee
Suomesta entistä kiinnostavamman valtion myös laittomalle tiedustelulle ja vaikuttamisyrityksille.
Nato-jäsenyys lisää autoritääristen suurvaltojen, kuten Venäjän ja Kiinan, intressejä ja tämä näkyy
aktiivisissa pyrkimyksissä vaikuttaa Suomen valtiollisen tason päätöksentekoon ja kansainvälisiin
suhteisiin. Myös yhteiskunnan kriisinkestävyys ja huoltovarmuus ovat suvereenille valtiolle tärkeitä
riippumattomuuden takaamiseksi. Naton tuoma suoja, yhteinen pelote ja puolustus sekä jatkossa
vankka puolustusyhteistyö, lisäävät turvallisuuden ja vakauden tunnetta Suomessa.

Jatkossa Suomi osallistuu aktiivisesti yhdessä muiden Nato-maiden kanssa yhteiseen päätöksente-
koon. Suomella on jatkossa omia asiantuntijoita Naton neuvostossa ja eri komiteoissa päättämässä
liittokunnan yhteisistä asioista. Suomi kuitenkin säilyttää itsemääräämisoikeutensa ja saa itse päät-
tää, näkyykö Nato-jäsenyys tulevaisuudessa valtion rajojen sisäpuolelle rakennetuilla tukikohdilla vai
tarkoittaako jäsenyys tulevaisuudessa pelkästään kansainvälisiä yhteisharjoituksia ja toiminnan ra-
hoittamista yhteisten tavoitteiden ja arvojen mukaan.

Puolustusliitto Natoon liittyminen on synnyttänyt alusta asti keskustelua Suomen Puolustusvoimien
roolista tulevaisuuden Nato-maassa, ja sotilasliittoon liityttäessä onkin ollut selvää, että jäsenyys nä-
kyy selkeimmin Puolustusvoimissa. Keskustelua poliisin toiminnan muutoksista ei ole ollut samoissa
määrin, vaikka jäsenyys tuo velvoitteita myös poliisiorganisaatioon, ja erityisesti Suojelupoliisiin, joka
toimii Suomessa ainoana siviilitiedustelutoimijana.

Ajankohtainen opinnäytetyön aihe on myös siksi, että Ville Sirkiä on ehdottanut oman opinnäyte-
työnsä jatkotutkimusaiheeksi Nato-jäsenyyden vaikutuksia tiedustelutoimialan toimintaympäristöön ja
lainsäädäntöön. Sirkiän tekemä opinnäytetyö vuodelta 2023 käsittelee siviili- ja sotilastiedustelun vä-
listä yhteistyötä Suomessa.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää lukijalle Suojelupoliisin muuttunutta toimintaympäristöä
Nato-jäsenyyden myötä. Työni tarkoituksena on avata ajankohtaista aihetta ja selvittää, millä tavalla

Suojelupoliisin rooli siviilitiedustelutoimijana muuttuu Natoon liittymisen jälkeen. Aiheesta kiinnostunut saa yleiskatsauksen Natosta ja sen organisaatorakenteesta ja Nato-jäsenyyden tuomista sopimuksista ja velvoitteista, joita se asettaa Suojelupoliisin suorittamalle siviilitiedustelulle.

Suojelupoliisi on organisaationa mielenkiintoinen tiedustelu- ja turvallisuuspalvelu, joka toimii tulevaisuudessa entistä tärkeämpänä turvallisuuspalveluiden tuottajana Eduskunnalle osana Naton siviilitiedustelukomiteaa.

Aiheeni rajautuu poliisissa vain Suojelupoliisiin, koska aihealue olisi liian laaja pääkysymyksen koskiessa koko poliisiorganisaatiota. Suojelupoliisin päätehtävistä tiedustelu lukeutuu opinnäytetyön tekijän mielenkiinnon kohteisiin, joten se oli helppo valita suuntaamaan opinnäytetyötä vielä tarkemmin. Tiedustelu ja vakoilu on myös viime aikoina ollut paljon esillä Euroopassa käynnissä olevan sodan myötä. Opinnäytetyön aihe on osa suurempaa kokonaisuutta ollessaan yksittäinen selvitys Nato-jäsenyyden tuomiin muutoksiin yksittäisen organisaation näkökulmasta.

Suojelupoliisin toimintaa on aiemmin säädellyt karkeasti sanottuna vain Suomen laissa oleva tiedustelulainsäädäntö ja siviilitiedustelulaki. Suojelupoliisin toimia valvoo tiedusteluvalvontavaltuutettu, joka raportoi mahdollisista epäkohdista tiedusteluvalvontavaliokunnalle. Opinnäytetyöllä etsitään vastauksia myös laillisuusvalvonnan mahdollisiin muutoksiin.

1.2 Tutkimuskysymykset

Seuraavaksi on lueteltu kolme tutkimuskysymystä, joihin opinnäytetyöllä vastataan.

Alla ensimmäisenä päätutkimuskysymys, jota seuraa kaksi alakysymystä;

1. Millä tavalla Nato-jäsenyys vaikuttaa Suojelupoliisin toimintaan?
2. Mikä ohjaa Suojelupoliisin toimintaa?
3. Mitä sopimuksia tai velvoitteita Nato asettaa siviilitiedustelulle?

1.3 Tutkimusmenetelmä

Tämä työ toteutetaan laadullisena tutkimuksena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Työ rakentuu kirjallisuuskatsauksesta ja haastattelusta. Haastattelulla on pyritty vastaamaan päätutkimuskysymyksen sekä toiseen apututkimuskysymykseen, näiden molempien etsiessä vastausta siihen, millä tavalla Nato-jäsenyys vaikuttaa Suojelupoliisin rooliin.

Tutkimuskysymyksiin vastataan kirjallisuuskatsauksen ja haastattelun perusteella sillä tarkkuudella, mitä on käsitelty julkisessa keskustelussa. Haastateltava oli kansainvälisten asioiden päällikkö Suojelupoliisin esikunnasta, joten haastateltavalta saatu asiantuntijan haastattelu oli tutkimuksen

tavoitteen saavuttamiseksi ja päätutkimuskysymykseen vastaamiseksi sopivin vaihtoehto. Haastattelu rikastutti huomattavasti tutkimustuloksia muuten suppean kirjallisen lähdemateriaalin rinnalla. Haastattelu on toteutettu teemahaastatteluna. Haastattelukysymykset oli mietitty etukäteen löytämään vastauksia rajattuun aihealueeseen. Haastattelukysymykset lähetettiin myös etukäteen haastateltavalle luettavaksi.

1.4 Aiemmat tutkimukset

Viime vuosina Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetöissä on käsitelty tiedustelua, esimerkiksi Ville Sirkiän opinnäytetyö vuodelta 2023 käsitteli siviili- ja sotilastiedustelun välistä yhteistyötä Suomessa. Sirkiän opinnäytetyössä käsiteltiin laajasti tiedustelulainsäädäntöä sekä siviili- että sotilastiedustelun näkökulmasta. Sirkiän opinnäytetyön yksi tutkimuskysymys oli, miten laki mahdollistaa tiedustelualan yhteistoiminnan eri viranomaisten välillä. Sirkiän työn johtopäätökset olivat, että nykyiset lait mahdollistavat eri viranomaisten välisen yhteistyön hyvin. (Sirkiä, 2023.)

Toinen tiedustelua käsitellyt Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö vuodelta 2022 on Havusela Juha-Pekan tekemä työ, jossa tarkastellaan teknisen tarkkailun ja salaiseen tiedonhankintaan liittyvää lainsäädäntöä ja toimivaltuuksia. Opinnäytetyössä oli useampi tutkimuskysymys, joista yksi oli, että mitä on salainen tiedonhankinta ja erityisesti niihin kuuluva tekninen tarkkailu ja tiedustelu. (Havusela, 2022.)

Havuselan tutkimustuloksissa todettiin, että olipa kyseessä poliisi-, pakkokeino- tai siivilitiedustelun puitteissa tapahtuva tiedonhankinta, ei näissä eri laeissa ole ristiriitaisuuksia ja toimivaltuuksille on selkeät rajat. (Havusela, 2022.)

Siviilitiedustelusta on Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetöiden lisäksi tehty viime vuosina yksittäisiä erilaisia versioita esimerkiksi siviilitiedustelun vaikutuksista liiketoimintaan. Tiedustelulainsäädännön voimaantulon myötä vuonna 2019 on siviilitiedustelusta tehty opinnäytetöitä juuri uuden tiedustelulainsäädännön tarkastelun näkökulmasta, sen ollessa uusi asia tuolloin.

Tarkempi listaus aiemmin tehdyistä tiedusteluun, siviilitiedusteluun, Natoon tai Suojelupoliisiin viit- taavasta kirjallisuudesta ei ole aiheellista, koska eri versioita on paljon, ja Suomen Nato-jäsenyydestä ei ole toista tuotosta olemassa ainakaan Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetöissä.

1.5 Työn rakenne

Opinnäytetyö alkaa johdannolla, jossa omissa alaluvuissa johdatellaan lukija aiheeseen, kerrotaan tutkimuskysymykset ja -menetelmät sekä työn rakenne. Johdannon jälkeen luvussa kaksi kerrotaan yleisiä asioita Pohjois-Atlantin puolustusliitosta eli Natosta.

Seuraavassa luvussa avataan yleisellä tasolla lukijalle Suojelupoliisista organisaationa, jotta lukija saa käsityksen, millainen organisaatio Suojelupoliisi on. Luvussa neljä vastataan kirjallisen materiaalin ja haastattelun avulla päätutkimuskysymykseen.

Viidennessä luvussa on tulokset, jota seuraa omissa luvuissaan johtopäätökset ja pohdinta. Näissä luvuissa avataan lukijalle tutkimustuloksia, keskeiset havainnot ja omaa arviointia opinnäytetyön onnistumisesta ja haasteista.

2 POHJOIS-ATLANTIN PUOLUSTUSLIITTO ELI NATO

Pohjois-Atlantin liitto Nato (eng. North Atlantic Treaty Organization) on perustettu vuonna 1949. Nato on monitahoinen puolustusliitto ja transatlanttinen turvallisuutta ja vakautta edistävä liittoutuma. Naton periaatteet on kirjattu Naton perussopimukseen eli Pohjois-Atlantin sopimukseen. Naton ydintehtävänä on turvata jäsenvaltioidensa vapaus ja turvallisuus poliittisin ja sotilaallisin keinoin. Liittouman ydintehtäviin kuuluvat yhteinen puolustus ja pelote, kriisinhallinta sekä turvallisuutta edistävä yhteistyö muiden järjestöjen ja valtioiden kanssa. Perustamissopimuksen lisäksi Naton toimintaa ohjaavat strateginen konsepti ja jäsenmaiden Naton neuvostossa (eng. North Atlantic Council, NAC) antama ohjaus. (Ulkoministeriö – Nato ja Suomi; Puolustusministeriö – Suomen Nato-jäsenyys.)

Naton pää- ja perustehtävät voidaan jakaa neljään eri tehtävään; pelote ja puolustus, kriisinehkäisy ja -hallinta, yhteistyön edistäminen ja turvallisuuden ylläpitäminen muiden liittolaisten kanssa sekä resilienssi eli kriisinsietokyky (Valtioneuvosto – Suomi ja Nato.) Näitä perustehtäviä käsitellään tarkemmin luvussa 2.2, jossa avataan lukijalle vuonna 2022 julkaistu Naton Strateginen konsepti.

Suomen liittymisen jälkeen Natolla on ollut 31 jäsenvaltiota, joista 22 on myös Euroopan unionin jäseniä. Maaliskuussa 2024 on Naton jäsenmaiden lukumäärä noussut vielä yhdellä, sillä Ruotsista tuli Naton jäsenmaa 7.3.2024. Näin ollen Natoon kuuluu nyt 32 jäsenmaata ja kaikki Pohjoismaat kuuluvat Natoon. (Ulkoministeriö – Nato ja Suomi.) Naton jäsenmaat säilyttävät kansallisen itsenäisyyden (Valtioneuvosto – Suomi ja Nato).

Natoa johtaa Naton pääsihteeri. Pääsihteerillä on kolme päätehtävää, joita ovat kansainvälisen esikunnan päällikkyyys ja tärkeimpien komiteoiden puheenjohtajuus. Näiden lisäksi pääsihteeri on vastuussa päätösten täytäntöönpanon varmistamisesta. Pääsihteeri toimii myös eri järjestöjen päätieläisenä. Jäsenmaat valitsevat yhteisesti pääsihteerin, joka on aluksi virassa neljä vuotta ja jota voidaan jatkaa yhteisellä päätöksellä. (Nato, 2024.)

Pohjois-Atlantin sopimuksen painavin velvoite on viidennen artiklan mukainen yhteinen puolustus. Viidennen artiklaan kiteytyy koko Naton olemassaolon ydin. Sen mukaan hyökkäys yhtä Naton

jäsenmaata kohtaan tarkoittaa hyökkäystä kaikkia jäsenmaita kohtaan. Nato-jäsenenä Suomi on Naton turvatakuiden piirissä. Nato-jäsenyys parantaa Suomen sotilaallista huoltovarmuutta ja koko yhteiskunnan kriisinkestävyyttä. (Puolustusministeriö – Suomen Nato-jäsenyys.)

Viides artikla velvoittaa jäsenmaita auttamaan hyökkäyksen kohteeksi joutunutta jäsentä tarpeelliseksi katsomalla tavalla, ja siihen lukeutuu tarvittaessa myös aseellinen voima. Natossa on myös linjattu, että artikla viisi voidaan ottaa käyttöön myös kyber- tai hybridihyökkäyksessä, mikäli Naton neuvosto päättää niin yksimielisesti. (Puolustusministeriö – Suomen Nato-jäsenyys; Valtioneuvosto – Suomi ja Nato; Naton Strateginen konsepti 2022, 8.)

Jokaisen Natoon liittyvän jäsenen on hyväksyttävä ja allekirjoitettava kahdeksan Naton sopimusta vuoden sisällä puolustusliittoon liittymisestä. Nämä sopimukset käsitellään seuraavaksi lyhyesti, sillä niiden tarkempi käsittely ei ole tässä työssä tarkoituksenmukaista aiheen rajauksen vuoksi. (Ulkoministeriö – Suomen Nato-jäsenyys.)

1. Ottawan sopimus on vuonna 1951 Ottawassa allekirjoitettu sopimus, joka ohjaa Naton kansallisia edustajia ja kansainvälisen henkilöstön asemaa sekä heihin lukeutuvia erioikeuksia (Ulkoministeriö – Suomen Nato-jäsenyys).
2. Nato SOFA on Lontoossa vuonna 1951 allekirjoitettu sopimus, joka sisältää ehtoja sopimuspuolten joukoista. Ehdossa käsitellään muun muassa aseenkanto-oikeutta, vahingonkorvausoikeutta ja maahantulomuodollisuuksia sekä joukkojen erioikeuksia ja vapauksia. (Ulkoministeriö – Suomen Nato-jäsenyys.)
3. Pariisin pöytäkirja on Pariisissa vuonna 1952 allekirjoitettu pöytäkirja, joka käsittää kansainvälisten sotilasesikuntien asemaa Nato SOFA:n määräysten mukaisesti koskemaan Naton esikuntiin ja niiden sotilas- ja siviilihenkilöstöön (Ulkoministeriö – Suomen Nato-jäsenyys).
4. Tietoturvaluusussopimus on jäsenmaiden välinen tietoturvaluusudesta tehty sopimus vuonna 1997 Brysselissä. Sopimuksessa määritellään turvaluusuluokitellun tiedon suojaaminen ja turvaaminen. (Ulkoministeriö – Suomen Nato-jäsenyys.)
5. ATOMAL-sopimus liittyy ydinpuolustustietoja koskevaan yhteistyöhön ja turvaluusussääntöihin, joka on allekirjoitettu vuonna 1964 Pariisissa (Ulkoministeriö – Suomen Nato-jäsenyys).
6. Patentoitavien puolustukseen liittyvien keksintöjen salassapidon turvaamista koskeva sopimus, joka on allekirjoitettu vuonna 1960 Pariisissa (Ulkoministeriö – Suomen Nato-jäsenyys).

7. Puolustukseen lukeutuvien teknisten tietojen, kuten omistusoikeudellisten, välittämistä, suojaamista ja käsittelyä koskeva sopimus, joka on vuonna 1970 allekirjoitettu Brysselissä (Ulkoministeriö – Suomen Nato-jäsenyys).

8. Brysselin sopimus, joka on allekirjoitettu vuonna 1994 Brysselissä. Sopimuksessa velvoitetaan kolmansien maisen edustustojen ja edustajien erioikeuksia ja vapauksia, jotka toimivat Natossa. Tämän sopimuksen nojalla edustustoille myönnetään diplomaattisen edustuston asema Belgian alueella. (Ulkoministeriö – Suomen Nato-jäsenyys.)

2.1 Pohjois-Atlantin sopimus

Pohjois-Atlantin sopimus on Naton perustamissopimus, joka astui voimaan Washingtonissa 4.4.1949 ja maailmanlaajuisesti 24.8.1949. Sopimus sisältää liittokunnan toiminnan periaatteet ja määrittelee jäsenten velvollisuudet. Pohjois-Atlantin sopimuksen hyväksyminen on edellytys jäseneksi pääsemiseksi. Jokaisen Nato-jäsenyyttä hakevan maan on hyväksyttävä Pohjois-Atlantin sopimus ja liitettävä se omaan lainsäädäntöön sellaisenaan. Pohjois-Atlantin sopimus sisältää 14 artiklaa. (UaVM 16/2022 vp.)

”Tämän sopimuksen osapuolet vahvistavat luottavansa Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan päämääriin ja periaatteisiin sekä tahtovansa elää rauhassa kaikkien kansojen ja kaikkien hallitusten kanssa.

Osapuolet ovat päättäneet turvata kansojensa vapauden, yhteisen perinnön ja sivistyksen, jotka perustuvat demokratian, yksilönvapauden ja oikeusvaltion periaatteisiin. Ne pyrkivät edistämään vakautta ja hyvinvointia Pohjois-Atlantin alueella.

Osapuolet ovat päättäneet yhdistää pyrkimyksensä yhteisen puolustuksen aikaansaamiseksi sekä rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseksi. Sen vuoksi osapuolet tekevät tämän Pohjois-Atlantin sopimuksen.” (Valtioneuvoston asetus Pohjois-Atlantin sopimuksesta.)

Näillä saatesanoilla alkaa Pohjois-Atlantin sopimus. Sopimuksen ensimmäiset kaksi artiklaa käsittelevät jäsenten velvollisuutta noudattaa Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan mukaisia keinoja sovittelua ja selvittää rauhanomaisin keinoin maiden välisiä riitoja, turvata maiden välinen turvallisuus ja oikeudenmukaisuus, edistää ystävällisiä ja rauhallisia kansainvälisiä suhteita ja olematta tekemättä sopimuksia, jotka olisivat ristiriidassa Yhdistyneiden Kansakuntien päämäärien kanssa. (Valtioneuvoston asetus Pohjois-Atlantin sopimuksesta.)

Seuraavat artikkelit kolme, neljä ja viisi käsittelevät yhteisen puolustuksen merkitystä erityisesti aseellista hyökkäystä vastaan, ja siihen olennaisesti kuuluvia yhteisharjoituksia ylläpitämällä ja kehittämällä näitä yhdessä liittolaisten kesken. Nämä artikkelit käsittelevät myös osapuolten

neuvotteluvollisuuden tapauksessa, jossa jonkin jäsenmaan alueellista koskemattomuutta, poliittista riippumattomuutta tai turvallisuutta loukattaisiin. (Valtioneuvoston asetus Pohjois-Atlantin sopimuksesta.)

Viides artikla on näistä suurin ja merkittävin sen määrittäessä sen, että yhteen jäsenmaahan kohdistettu hyökkäys tarkoittaa hyökkäystä kaikkia Nato-maita kohtaan. Yhdistyneiden Kansakuntien 51 artiklan tunnustuksen pohjalta jokaisen jäsenmaan on yhdessä tai erikseen viipymättä autettava hyökkäyksen kohteeksi joutunutta liittolaistaan parhaiten katsomallaan tavalla, johon kuuluu myös aseellisen voiman käyttö. Mikäli aseelliseen hyökkäykseen ryhdytään tai joudutaan, on siitä ilmoitettava välittömästi Naton turvallisuusneuvostolle. (Valtioneuvoston asetus Pohjois-Atlantin sopimuksesta.)

9 artikla ohjaa Naton jäsenmaita perustamaan neuvoston, johon osallistuu kustakin jäsenmaasta edustaja edustamaan maataan. Neuvoston tarkoituksena on pystyä käsittelemään nopeallakin aikataululla Naton yhteisiä asioita. (Valtioneuvoston asetus Pohjois-Atlantin sopimuksesta.)

10 artiklan mukaan jäsenmaat voivat kutsua muun valtion liittymään Pohjois-Atlantin liittoon, ja jokainen valtio on tervetullut liittymään, mikäli toimii sopimuksen periaatteiden mukaan ja myötävaikuttaa Naton alueen turvallisuuteen. (Valtioneuvoston asetus Pohjois-Atlantin sopimuksesta.)

Lisäksi Nato asettaa tiettyjä poliittisia, taloudellisia ja sotilaallisia ehtoja jäsenyyttä hakevalle maalle. Jäsenvaltiot päättävät yksimielisesti uuden jäsenen liittymisestä (Ulkoministeriö – Suomen Nato-jäsenyys.)

Pohjois-Atlantin sopimuksen viimeiset neljä artiklaa kokoavat yhteen jäsenmaan irtisanomista koskevan ohjeistuksen, jonka mukaan liittolaisten on oltava Natossa vähimmäisajan, jonka täytyttyä jäsenmaa on oikeutettu eroamaan, mikäli jäsenmaa niin haluaa. Lisäksi artikloissa käsitellään jäsenmaiden mahdollisuudesta tarkastaa tämä sopimus sekä sopimuksen ratifioimisasiakirjan säilytyksen olinpaikasta sekä niistä virallisista kielistä, joidenka käännökset ovat yhtä lainvoimaiset. (Valtioneuvoston asetus Pohjois-Atlantin sopimuksesta.)

2.2 Naton strateginen konsepti 2022

Naton Strateginen konsepti vuodelta 2022 on viimeisin ja Naton kahdeksas julkaistu strateginen konsepti vuoden 1949 jälkeen. Nato on julkaissut strategiset konseptinsa noin kymmenen vuoden välein. Vuonna 1949 tehdyn Washingtonin sopimuksen ohella strateginen konsepti on puolustusliitto Naton merkittävin strategisen tason ohjauskirja, joka määrittelee Naton arvot ja periaatteet, perustehtävät sekä maailmanlaajuisen ympäristön haasteet ja mahdollisuudet. (Tommi Koivula, Maanpuolustus, 22.9.2022.)

Strategiseen konseptiin laaditut tavoitteet ja periaatteet ovat yhteinen puolustus ja sen merkitys – erityisesti sitoutuminen viidenteen artiklaan, Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan sekä Pohjois-Atlantin sopimuksen huomioiminen kaikessa toiminnassa ja Naton kolmen päätehtävän kehittäminen ja ylläpitäminen. Nämä kolme päätehtävää ovat pelote ja puolustus, kriisien ehkäisy ja hallinta sekä yhteistoiminnallinen turvallisuus. Listan viimeisenä on vielä mainittu resilienssi ja teknologian kehittäminen. (Naton Strateginen Konsepti 2022, 3.)

Konseptin strategisen ympäristön-alaluvussa on listattu liittoumaa kohtaan ennustetuista ja olemassa olevista uhkista ja mahdollisuuksista. Venäjän federaatio on merkittävin ja selvin uhka liittolaisten turvallisuudelle, rauhalle ja vakaudelle. Venäjä on rikkonut kansainvälisiä normeja ja periaatteita, jotka uhkaavat vakaata ja ennustettavaa turvallisuutta Euroopassa. Konseptissa kerrotaan Venäjän pahantahtoisista häirintäyrityksistä kyber-, hybridi- ja avaruushyökkäyksin, vaikuttamisesta erilaisin poliittisin keinoin, kuten välineellistetyllä maahanmuutolla, disinformaation levittämällä sekä energiatoimitusten manipuloinnilla. Nato ei voi poissulkea mahdollisuutta, että Venäjällä ei ole aikomusta loukata jonkin Nato-maan suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta hyökkäämällä aseellisesti. (Naton Strateginen konsepti 2022, 3.)

Venäjän lisäksi konseptissa mainitaan uhkana muut autoritääriset valtiot ja etenkin Kiina. Kiina käyttää hyväkseen monenlaisia poliittisia, taloudellisia ja sotilaallisia välineitä saavuttamalla maailmanlaajuisista etumatkaa. Kiina pyrkii toiminnallaan epärehellisesti valvomaan teknologia- ja teollisuusaloja, muiden maiden kriittistä infrastruktuuria ja maailmankauppaa. (Naton Strateginen konsepti 2022, 5.)

Strategisen ympäristön haasteina ovat myös ilmastonmuutos, terrorismi sekä Afrikan ja Lähi-Idän konfliktit. Nämä yhdessä lisäävät maailmanlaajuisia epävakautta, turvattomuutta, nälänhätää ja aseellisia yhteenottoja. Nato pyrkiikin kaikessa toiminnassaan keskittämään resurssinsa liittouman kaikkien jäsenmaiden kanssa yhteisten voimavarojen ylläpitämiseen, yhteisen puolustuksen vahvistamiseen, riittävän resurssoinnin takaamiseen ja varautumaan konflikteihin, joita voi syntyä mistä ja milloin tahansa. (Naton Strateginen Konsepti 2022, 4, 6.)

Pelote ja puolustus

Naton päätehtäviin lukeutuvan ennaltaehkäisevän pelotteen ja puolustuksen muodostavat jatkuvan läsnäolon maalla, merellä ja ilmassa kehittämällä ja suorituskykyä lisäämällä Nato-maiden joukkojen yhteisvalmiutta, nopeaa reagointikykyä ilmeneviä uhkia vastaan ja yhteen toimivuuden joukkojen välillä. Pelotteeseen ja puolustukseen kuuluu myös ajantasainen teknologia ja digitalisaatio sekä parantunut hybridi- ja kyberhyökkäysten ennakointi ja estäminen. (Naton Strateginen konsepti 2022, 6.)

Merkittävän peloteroolinsa luo Naton ydinasevoimat, jotka samalla ovat turvallisuuden ydin tae. Ydinasepelotteessa keskeisintä on uskottavuuden, tehokkuuden ja turvallisuuden varmistaminen. Nato on sitoutunut täysimääräisesti ydinsulkusopimukseen, ja sen tavoitteena on luoda ydinaseeton maailma. Myös kemiallisiin, biologisiin, säteily- ja ydinuhkiin investoiminen kuuluu peloterooliin vahvasti. (Naton strateginen konsepti 2022, 7-8.)

Kriisien ehkäisy ja hallinta

Naton toteuttama kriisinhallinta on YK:n periaatteiden mukaista ja Nato toimii yhteistyössä muiden kansainvälisten toimijoiden, kuten Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön ja Euroopan Unionin kanssa. Nato investoi kriisivalmiuteen ja -hallintaan harjoittelemalla säännöllisesti sekä vahvistaa ja ylläpitää kansainvälisiä kriisinhallintaoperaatioita. Kriisinhallinnassa kehitetään kykyä vastata ilmastomuutoksen aiheuttamiin ongelmiin kuten kasvavaan nälänhätään. (Naton Strateginen konsepti 2022, 9.)

Natossa toimii kriisivastejärjestelmä ja se liittyy keskeisesti Naton kriisin ehkäisyyn ja hallintaan. Sen on tarkoitus tukea päätöksentekoa kriisitilanteissa. Se sisältää Naton kriisivasteprosessin ja erilaisia rakennettuja toimintamalleja ja -järjestelyitä, joita voidaan ottaa tarvittaessa käyttöön. Nämä toimintamallit ja -järjestelyt toimivat muille jäsenmaille mallina, jota ne voivat käyttää apunaan omassa kriisivastepäätöksenteossään. (Puolustusministeriö – Suomen Nato-jäsenyys.)

Yhteistyövarainen turvallisuus

Pohjois-Atlantin sopimuksen kymmenennen artiklan mukaan jokainen valtio, joka jakaa Naton perusarvot ja omalla toiminnallaan edistää euroatlanttista rauhaa ja vakautta, on tervetullut Nato-jäseneksi. Yhteistyövaraisen turvallisuuden tarkoitus on suojella Nato-maiden itsenäisyyttä ja alueellista koskemattomuutta. Lisäksi sen on tarkoitus tehostaa ja lisätä liittoutuneiden välistä yhteistyötä ja vuorovaikutusta, jotta kaikenlainen tieto saavuttaa liittolaiset ja ilmiöihin ja uhkiin pystytään varautumaan etukäteen. Yhteistyövarainen turvallisuus koskee myös Naton välisiä kumppanuussuhteita Euroopan Unionin kanssa. Natolla ja EU:lla on yhteiset päämäärät niin poliittisesti, sotilaallisesti kuin kansakunnan rauhan suojaamiseksi. Tällainen yhteistyö edistää koko liittokunnan turvallisuutta. (Naton Strateginen konsepti 2022, 9.)

Resilienssi

Strategisessa konseptissa resilienssillä tarkoitetaan Nato-maiden kriisinsietokykyä eli kykyä vastata ja kestää äärimmäisiä ja globaaleja uhkia yhdessä ja palautua niistä. Pohjois-Atlantin sopimuksen kolmas artikla velvoittaa liittouman jäsenet sitoutumaan ja kehittämään yhteistä kansallista kykyä puolustautua aseellista uhkaa vastaan. Tänä päivänä kolmannen artiklan tulkinta on laajentunut

koskemaan myös kyber- ja hybridiuhkiin. (Ulkoministeriö – Nato; Naton strateginen konsepti 2022, 7.)

Kriisinsietokyvyn katsotaan nojautuvan voimakkaasti myös yhteiskunnan merkittävien toimijoiden, kuten siviiliviranomaisten ja yksityisen sektorin Natolle antamaan tukeen (Puolustusministeriö – Suomen Nato-jäsenyys).

Kriisinsietokyvyn rinnalla siviilivalmiuden ylläpitäminen ovat Pohjois-Atlantin kolmannen artiklan mukaan jokaisen Nato-jäsenen omalla vastuulla, mutta Nato asettaa kaikille jäsenvaltioille yhteisiä tavoitteita siviilivalmiuden ja kriisinsietokyvyn kehittämiseksi. Valtiollisella tasolla tapahtuvaan päätöksentekoon liittyvien toimintojen ja yhteiskuntien kriittisten toimintojen turvaaminen sekä sotilaallisen maanpuolustuksen tukeminen ovat siviilivalmiuden tärkeimpiä tehtäviä. (Puolustusministeriö – Suomen Nato-jäsenyys.)

Resilienssi nähdäänkin liittyvän kaikkiin Naton ydintehtäviin, mutta eniten pelotteeseen ja puolustukseen. Kriisitilanteissa suorituskyvyn merkitys ja kriittisten toimintojen toimimisen varmistaminen ovat toimivan puolustuksen ytimessä. Natoon on perustettu resilienssikomitea toukokuussa 2022, sillä resilienssin merkitys on viime vuosina korostunut osana Naton ydintoimintaa. (Sisäministeriö - Nato-jäsenyys ja Suomen kriisinkestävyys; Ulkoministeriö – Resilienssi.)

Resilienssityölle on luotu seitsemän perusvaatimusta, joita jokaisen Naton jäsenmaan odotetaan tavoittelevan. Alle on listattu nämä seitsemän vaatimusta:

1. Valtionhallinnon ja kriittisten yhteiskuntapalveluiden jatkuvuuden varmistaminen
2. Energiahuollon turvaaminen
3. Kyky hallita kontrolloimattomia väestöliikkeitä
4. Elintarvike- ja vesihuollon turvaaminen
5. Kyky käsitellä suuria määriä siviiliuhreja
6. Teleliikennejärjestelmien turvaaminen
7. Kuljetusjärjestelmien turvaaminen (Ulkoministeriö – Resilienssi.)

2.3 Naton organisaatiorakenne

Naton organisaatiorakenne koostuu Pohjois-Atlantin neuvostosta (eng. Council tai NAC) ja sen alaisista useista eri komiteoista. Naton neuvosto on korkein päätöksentekoeelin Natossa, ja sitä johtaa pääsihteeri. Naton neuvosto perustettiin Pohjois-Atlantin perustamissopimuksen yhdeksännen artiklan yhteydessä vuonna 1949. Naton neuvosto oli ainoa elin, jolla oli oikeus perustaa avustavia elimiä. (Nato 2024.)

Pohjois-Atlantin neuvostossa on edustettuina kaikki jäsenmaat. Neuvosto voi kokoontua pysyvien edustajien lisäksi myös ulko- ja puolustusministerien tai valtion päämiesten tasolla. Neuvosto valvoo liittouman jäseniä ja päätöksentekoa. Päätöksistä sovitaan yksimielisesti ja kaikki jäsenmaat osallistuvat päätöksentekoon. Jäsenmaat neuvottelevat aina, kun jonkin jäsenmaan alueellinen koskemattomuus, poliittinen riippumattomuus tai turvallisuus on uhattuna. (Nato 2024.)

Neuvostolla on merkittävä julkinen näkyvyys, sillä se jakaa liittouman poliittisia tiedonantoja ja päätöksiä. Neuvoston alaisuudessa toimivat komiteat raportoivat suoraan neuvostolle ja valmistelevat neuvoston työt eri poliittisin aloin. Suuri vastuu töiden valmistelusta kuuluu varajäsenten komitealle, jonka yksi tehtävä on valmistella neuvoston julkiset tiedonannot. (Nato 2024.)

Komiteat sijaitsevat Brysselissä Naton päämajassa. Myös komiteoiden kokouksissa ovat edustettuina kaikki jäsenmaat (Puolustusministeriö - Suomen Nato-jäsenyys).

Eri komiteoiden asiantuntijuus huomioidaan päätöksenteossa aina käsiteltävän aihepiirin mukaan. Esimerkiksi silloin, kun neuvosto kokoontuu puolustusministeritasolla ja yhteisenä asiana käsitellään puolustukseen liittyviä kysymyksiä, käytetään tärkeimpänä neuvoa antavana komiteana puolustuspolitiikan ja -suunnittelun komiteaa. Naton neuvoston lisäksi suurimmat komiteat Natossa ovat ydinsuunnitteluryhmä (NPG) ja sotilaskomitea (MC). (Nato 2024.)

Naton organisaatorakenne jakaantuu kahteen päähaaraan, sotilas- ja siviilirakenteeseen, joiden lisäksi on erilaisia organisaatioita ja virastoja, jotka tukevat Naton toimintaa. Siviilirakenteeseen kuuluu mm. Naton päämaja ja puolustuspolitiikan ja -suunnittelun jaosto. Sotilasrakenteeseen kuuluu esimerkiksi sotilaskomitea (MC). Näiden lisäksi Naton toimintaa tukevat erilaiset organisaatiot ja virastot, kuten Naton tuki- ja hankintavirasto (NSPA). (Nato 2024.)

Vuonna 2010 Naton organisaatorakenne koki muutoksen, ja sen johdosta Naton komentorakenne muuttui. Uudistuksen myötä vuodesta 2010 alkaen seuraavat komiteat raportoivat suoraan Pohjois-Atlantin neuvostolle:

- Varajäsenten komitea
- Poliittinen komitea
- Kumppanuudet ja turvallisuusyhteistyökomitea
- Puolustuspolitiikan ja -suunnittelun valiokunta
- Joukkotuloaseiden leviämistä käsittelevä komitea
- C3 Hallitus
- Operatiivinen poliittinen toimikunta
- Tavanomaisten aseiden valvontaa käsittelevä korkean tason työryhmä
- Tarkastusten koordinaatorkomitea

- Kansallisten asevoimien johtajien konferenssi
- Standardointikomitea
- Logistiikkakomitea
- Resurssipolitiikka- ja suunnittelulautakunta
- Ilma- ja ohjuspuolustuspolitiikan yhdenmety komitea
- Ilmailuvaliokunta
- Selviytymiskykyä käsittelevä komitea
- Julkisuusdiplomatian valiokunta
- Neuvoston operaatio- ja harjoituskomitea
- Turvallisuuskomitea
- siviilitiedustelukomitea
- Arkistokomitea
- Lisäksi seuraavat instituutiot ovat perustettu lisäämään yhteistyötä ja kumppanuutta Naton ja muiden valtioiden välillä;
- Euroatlanttinen kumppanuusneuvosto
- Nato–Venäjä-neuvosto
- Nato–Ukraina-neuvosto
- Naton ja Georgian komissio (Nato 2024.)

Natossa toimiva konsensuspäätöksenteko on toiminut Naton peruseriaatteena sen perustamisvuodesta 1949 alkaen. Konsensusperiaatteen mukaan jokaisen Natossa käsiteltävään asiaan tulee saada yksimielinen päätös ja kukaan jäsenmaa ei saa vastustaa päätöstä. Päätöksentekoperiaatteen mukaan jokaisen jäsenmaan tulee sitoutua tehtyyn päätökseen. (Puolustusministeriö – Suomen Nato-jäsenyys; Nato 2024.)

Konsensusperiaate tarkoittaa yksimielisyyden lisäksi sitä, että Naton jäsenmaat neuvottelevat keskenään ja ovat oikeutettuja keskeyttämään päätöksentekoprosessin silloin, kun yksittäisen keskeytystä pyytäneen jäsenen tärkeät kansalliset edut ovat kyseessä. Neuvotteluja eli konsultaatioita käydään yhteisymmärryksen löytämiseksi. Neuvotteluja käydään Natossa kaiken aikaa, sillä kaiken päätöksenteon taustalla on synnyttävä keskustelua pysyvistä kaikkia velvoittavista päätöksistä. (Puolustusministeriö – Suomen Nato-jäsenyys.)

Jokaisella jäsenmaalla on oikeus tuoda neuvotteluihin mukaan keskustelunaiheita ja huolia, jotka kokevat tärkeäksi ottaa esille Naton neuvostossa. Tämä oikeus lukeutuu Pohjois-Atlantin perussopimuksen neljänteen artiklaan. (Nato 2024.)

Konsultaatioihin kuuluu eri tasoisia kuulemisia. Nämä tasot vaihtelevat käsiteltävän asian mukaan. Perustasolla kuuleminen voi tarkoittaa avointa tietojen ja mielipiteiden vaihtoa eri jäsenmaiden

kesken, toisella tasolla kuuleminen voi tarkoittaa jäsenmaiden kesken tiedotettavista päätöksistä ja toimista. (Nato 2024.)

Konsensusperiaatteen mukaan myös eri operaatioiden päätökset tapahtuvat tämän periaatteen mukaisesti yksimielisellä päätöksellä. Tähän kiteytyy viides artikla, jonka mukaan kaikkien jäsenmaiden on autettava hyökkäyksen kohteeksi joutunutta liittolaistaan, mutta jokainen saa päättää avun luonteen ja laajuuden itse. Myös kriisinhallintaoperaatioihin osallistuminen on vapaaehtoista. (Puolustusministeriö – Suomen Nato-jäsenyys.)

2.3.1 Siviilitiedustelukomitea (CIC)

Jäsenmaiden keräämä tiedustelutieto palvelee jokaista Naton jäsenmaata. Tiedustelutiedolla on merkittävä painoarvo Naton päätöksenteossa, olivatpa päätökset poliittisia kannanottoja tai sotilasoperaatioita. Suomen liittyttyä Naton jäseneksi, tiivistyy Suomen tiedusteluviranomaisten ja Naton jäsenmaiden välinen tiedusteluyhteistyö entisestään. Jäsenyys merkitsee myös sitä, että Suomen siviilitiedustelusta vastaavat viranomaiset, kuten tiedustelu- ja turvallisuuspalvelu Suojelupoliisi, ovat osana Naton siviilitiedustelukomiteaa. (Ulkoasiainvaliokunta, 16/2022 vp.)

Naton päämajassa sijaitseva siviilitiedustelukomitea (eng. Civilian Intelligence Committee, CIC) tekee tiivistä yhteistyötä sotilastiedustelukomitean (eng. Military Intelligence Committee, MIC) kanssa. Siviili- ja sotilastiedustelun lisäksi Naton päämajassa on tiedustelu- ja turvallisuusosasto (eng. Joint Intelligence & Security Division, JISD). Turvallisuus- ja tiedusteluosasto (JISD) on perustettu vuonna 2016. Sen pääasiallisena tarkoituksena on tukea Naton neuvostoa. Tämän lisäksi JISD myös tukee sotilas- ja siviilitiedustelukomiteoiden työtä ja varmistaa, että komiteoilla on samanlaiset toimintatavat. Siviilitiedustelukomitea raportoi suoraan Naton neuvostolle. (Nato; Tivl 1/2022 vp.)

3 SIVIILITIEDUSTELU SUOMESSA

3.1 Siviilitiedustelulaki

Tiedustelun painopisteet pohjautuvat siviilitiedustelulaeissa lueteltuihin siviilitiedustelun kohteisiin (poliisilain 5 a -luvun 3. § ja tietoliikennetiedustelusta siviilitiedustelussa annetun lain 3. §). Lain mukaan siviilitiedustelun kohteena voivat olla:

1 terrorismi	7 vieraan valtion toiminta, joka voi aiheuttaa vahinkoa Suomen kansainvälisille suhteille tai taloudellisille tai muille tärkeille eduille
2 ulkomainen tiedustelutoiminta	8 kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta uhkaava kriisi
3 joukkotuhoukseiden suunnittelu, valmistaminen, levittäminen ja käyttö	9 kansainvälisten kriisinhallinta- operaatioiden turvallisuutta uhkaava toiminta
4 kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annetun lain (562/1996) 2.§:ssä tarkoitettujen kaksikäyttö- tuotteiden suunnittelu, valmistaminen, levittäminen ja käyttö	10 Suomen kansainvälisen avun antamisen ja muun kansainvälisen toiminnan turvallisuutta uhkaava toiminta
5 kansanvaltaista yhteis- kuntajärjestystä vakavasti uhkaava toiminta	11 kansanvaltaista yhteiskunta- järjestystä uhkaava kansain- välinen järjestäytynyt rikollisuus.
6 suuren ihmismäärän henkeä tai terveyttä taikka yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja uhkaava toiminta	

Kuva 1: Siviilitiedustelua voidaan kohdistaa ainoastaan yllä mainittuihin kohteisiin (Suojelupoliisi – miten tiedustelupalvelu toimii?)

Siviilitiedustelu määritellään poliisilain (22.7.2011/872) 5 a luvun 1 §:ssä. Siviilitiedustelun kohteet on kuvattu kuvassa 1. Kohteita on kaikkiaan 11 ja siviilitiedustelua voidaan kohdistaa ainoastaan näihin (kuva 1). Siviilitiedustelulainsäädännön tarkoituksena on ennaltaehkäistä kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvia hyökkäysyrityksiä ja etukäteen syntyviä uhkia. Siviilitiedustelulla mahdollistetaan tiedon- hankinta erilaisin salassa pidettävien keinoin. (Suojelupoliisi - Miten tiedustelupalvelu toimii?.)

Kansallinen turvallisuus on kansakunnan ja valtion suojaamista kaikkein vakavimmalta ulkoiselta tai sisäiseltä uhalta. Kansalliseen turvallisuuteen kytkeytyy valtion itsemääräämisoikeuden säilyttäminen. Tämä tarkoittaa esimerkiksi yhteiskunnan perustoimintojen turvaamista. Kansallinen turvallisuus tarkoittaa uhkaa, joka kohdistuu suuriin ihmismääriin ja näiden henkeen tai terveyteen. Uhka voi myös

horjuttaa valtio- ja yhteiskuntajärjestystä tai kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta. (Lohse & Viitanen 2019, 44.)

Kansallisen turvallisuuden käsite sisältää lisäksi sen, että uhka kytkeytyy Suomeen, vaikka itse toiminta tai uhkan aiheuttaja sijaittisi Suomen rajojen ulkopuolella (Lohse & Viitanen 2019, 44).

Suomessa ainoastaan Suojelupoliisilla on toimivalta käyttää siviilitiedustelulain määrittelemiä tiedustelumenetelmiä. Tiedustelumenetelmiä käytetään ainoastaan vakavampiin Suomeen kohdistuviin uhkiin, jotka koskevat kansallista turvallisuutta. Siviilitiedustelumenetelmiä on useita erilaisia kuten tarkkailu tai telekuuntelu ja -valvonta. Siviilitiedustelumenetelmien käytöstä päättää tuomiosituin, Suojelupoliisin päällikkö tai tiedustelujohtaja. Päätöksen tekijä riippuu käytettävästä menetelmästä. Ulkomaantiedustelusta päättää aina Suojelupoliisin päällikkö. (Suojelupoliisi – Miten tiedustelupalvelu toimii?; Sisäministeriö - Siviilitiedustelu.)

Siviilitiedustelua määrittelevät poliisilain 5 a luvun lisäksi seuraavat lait:

- Laki tietoliikennetiedustelusta siviilitiedustelussa 582/2019
- Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa 616/2019
- Valtioneuvoston asetus siviilitiedustelusta 709/2019 (Tiedusteluvalvonta – Valvonnan kohteet.)

Käytettävät menetelmät vaativat aina perustelun. Perustelun lisäksi tiedustelutoimintaa valvotaan tarkasti. Tiedustelutoimintaa valvovat erikseen tehtävään nimetty tiedusteluvalvontavaltuutettu, eduskunnan tiedusteluvalvontavaliokunta ja sisäministeriö. (Suojelupoliisi – Valvonta.)

Tiedusteluvalvontavaltuutetun tehtävänä on valvoa sekä siviili- että sotilastiedustelun tiedustelutoimialan laillisuutta sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista. Tiedusteluvalvontavaltuutettu on itsenäinen ja riippumaton laillisuusvalvoja, jolla on pääsy kaikkeen Suojelupoliisin tietoon. Tiedusteluvalvontavaliokunta työskentelee eduskunnassa ja sen tehtävänä on olla valvoja siviili- ja sotilastiedustelulle. Tämän lisäksi tiedusteluvalvontavaliokunta valvoo Suojelupoliisin toimintaa yleisesti. (Laki tiedustelutoiminnan valvonnasta 121/2019; Sisäministeriö – Siviilitiedustelu.)

Suojelupoliisi toimii sisäministeriön alaisuudessa. Sisäministeriö asettaa Suojelupoliisille vuosittain painopisteet. Painopisteet ohjaavat Suojelupoliisin tiedonhankintaa ja tiedustelumenetelmien käyttöä. Painopisteet määritellään vuosittain ulko- ja turvallisuuspoliittisen tilanteen mukaan. Globaalit tapahtumat ja muutokset vaikuttavat luonnollisesti siihen, millaisia asioita painotetaan ja pidetään tärkeinä tiedustelutiedon ja tiedonhankinnan näkökulmasta. Painopisteet määritellään siviilitiedustelulain mukaan, sillä siviilitiedusteluun tarkoitettuja tiedonhankintamenetelmiä voidaan käyttää yksinomaan

siviilitiedustelulain mukaisiin käyttötarkoituksiin. Painopisteitä voidaan määritellä vuoden sisällä, mikäli toimintaympäristö niin edellyttää. (Sisäministeriö – Siviilitiedustelu; Suojelupoliisi – Mitä supo tekee.)

3.2 Suojelupoliisi

Suojelupoliisi on Suomessa ja ulkomailla toimiva turvallisuus- ja tiedustelupalvelu. Supon tehtävänä on kansallisen turvallisuuden suojaamisen lisäksi havaita, estää ja paljastaa sellaisia toimia, hankkeita ja rikoksia, jotka voivat uhata valtio- tai yhteiskuntajärjestystä tai Suomen sisäistä tai ulkoista turvallisuutta. Tällaisia toimia ovat muun muassa terrorismintorjunta ja Suomeen kohdistuva laiton tiedustelu. Suojelupoliisin päätehtäviin kuuluvat tiedustelu, vastatiedustelu, terrorismintorjunta ja turvallisuusselvitykset. Supon päätuote on tiedustelutieto. (Suojelupoliisi – Miten tiedustelupalvelu toimii?; Suojelupoliisi – Mitä Supo tekee.)

Tiedustelupalvelut ja turvallisuuspalvelut voidaan erottaa toisistaan koskemaan eri asioita. Tiedustelupalvelut ovat painottuneet lähtökohtaisesti valtion ulkoisen turvallisuuteen ja sen ylläpitämiseen sekä tiedusteluun Suomen valtiollisen rajojen ulkopuolella, kun taas turvallisuuspalvelut keskittyvät valtion sisäiseen turvallisuuteen ja sen ylläpitoon sekä tiedusteluun Suomen valtion rajojen sisäpuolella. (Tiedusteluvalvonta.)

Tiedustelupalveluissa on korostunut merkitys valtionjohdon päätöksenteon tukemisessa sekä hyvin keskeinen rooli vieraan valtion kohdentamassa tiedustelussa muihin viranomaisiin. Turvallisuuspalveluissa keskeisintä on vieraan valtion tiedustelu- tai vastatiedusteluviranomaisiin kohdistuva vastatiedustelu. (Tiedusteluvalvonta.)

Suojelupoliisin rooli muuttui kesäkuussa 2019, jolloin uusi tiedustelulainsäädäntö astui voimaan. Tiedustelulainsäädännön myötä Suojelupoliisin esitutkinnalliset oikeudet poistuivat. Tämä tarkoittaa sitä, että jatkossa Suojelupoliisin toimivaltuudet eivät ole sidoksissa rikosepäilyyn (Supon vuosikatsaus 2019). Vaikka Suojelupoliisi ei ole enää esitutkintaviranomainen, on se silti edelleen poliisiyksikkö poliisin hallinnosta annetun lain mukaisesti. (PolHall, 860/2015; Lohse & Viitanen 2019, 51)

Vaikka laissa ei ole määritelty termiä siviilitiedusteluviranomainen, puhutaan Suojelupoliisista yleisesti tällaisena viranomaisena (Lohse & Viitanen 2019, 52).

Suojelupoliisin toiminta on jaettu neljään eri yksikköön: tiedonhankinta, vastatiedustelu, terrorismi ja ääriliikkeet sekä alue (Lohse & Viitanen 2019, 52).

Suojelupoliisissa on ollut organisaatiomuutos, joka astui voimaan 1.1.2024. Organisaatiomuutoksen tavoitteena on, että tulevaisuudessa Suojelupoliisin toiminta tukee entistä paremmin ja tehokkaammin tiedonhankintaa. Organisaatiomuutoksen myötä yhdeksästä yksiköstä siirryttiin kahdeksaan

osastoon: alueosasto, esikunta, hallinto- ja kehittäminen, terrorismintorjunta, tiedonhankinta, tiedustelu, turvallisuusselvitykset ja vastatiedustelu. (Suojelupoliisi 2024.)

Tiedustelutieto on ainutlaatuista tietoa, jolla Suojelupoliisi palvelee Suomen valtiojohtoa eli valtioneuvostoa ja tasavallan presidenttiä. Valtionjohdon lisäksi Suojelupoliisi palvelee laajasti muita viranomaisia, yrityksiä, yhteisöjä ja kansalaisia. Suojelupoliisi hankkii siviilitiedustelumenetelmiä käyttäen tietoa Suomen kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavista ilmiöistä. Suojelupoliisin tehtävä on tuottaa merkityksellistä ja ennakoivaa tietoa kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi. Riskejä ja uhkia on pystyttävä tunnistamaan jo etukäteen, jotta niihin voidaan varautua. (Suojelupoliisi – Miten tiedustelupalvelu toimii?.)

Tiedustelutiedon jalostamista voidaan kuvata tiedustelusyklin avulla. Tiedustelusykli voi olla neljä-, viisi- tai kuusiportainen kuvio, jonka sakaroina on tiedustelun päätoiminnot.

Kuva 2: Suojelupoliisin tiedustelusykli (Suojelupoliisi – miten tiedustelupalvelu toimii?.)

Tiedustelusykli kuvaa tiedonhankinnan prosessin eri vaiheita, joita toteutetaan peräkkäin, päällekkäin ja toistuvasti, kuten kuvassa 2. Tiedustelusykli mahdollistaa oikea-aikaisen tiedustelutiedon saannin. Prosessi alkaa siviilitiedustelulle asetetuista painopisteistä (kuva 2). Painopisteiden määrittämisen jälkeen tiedonhankintaa suunnataan tiedustelukysymyksillä. (Suojelupoliisi – Miten tiedustelupalvelu toimii?.)

Tiedonhankinnan tukena toimivat Suojelupoliisin oman operatiivisen toiminnan lisäksi kotimaisilta yhteistyökumppaneilta sekä muiden maiden turvallisuus- ja tiedustelupalveluilta jaettu sekä avoimista lähteistä saatu tieto (Suojelupoliisi – Miten tiedustelupalvelu toimii?). Vaikka suurin osa tiedosta tulee avoimista lähteistä, kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi tietoa hankitaan myös erilaisilla, mutta sopivilla tiedustelumenetelmien avulla, joihin löytyy toimivalta siviilitiedustelulaista.

Laissa luetellut tiedonhankintamenetelmät:

- Telekuuntelu
- Tietojen hankkiminen telekuuntelun sijasta
- Televalvonta
- Tukiasematietojen hankkiminen
- Tekninen lait tarkkailu
- Lähetyksen jäljentäminen
- Tietoliikennetiedustelu
- Suunnitelmallinen tarkkailu
- Peitelty tiedonhankinta
- Teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkiminen
- Peitetoiminta
- Valeosto
- Ohjattu tietolähdetoiminta
- Jäljentäminen
- Lähetyksen pysäyttäminen jäljentämistä varten
- Tekninen kuuntelu
- Tekninen katselu
- Tekninen seuranta
- Paikkatiedustelu (Suojelupoliisi – Tiedonhankinta.)

Tiedonhankinnan jälkeen tieto prosessoidaan ja analysoidaan. Tiedon prosessoinnilla helpotetaan kerätyn tiedon analysointia. Prosessointi voi olla esimerkiksi hankitun tiedon luokittelua, rajausta, vertailemista tai yhdistelyä. Prosessoinnilla jäsenellään tietoa ja se järjestellään käytettävämpään muotoon. (Suojelupoliisi – Miten tiedustelupalvelu toimii.)

Tiedon analysointi on seuraava vaihe. Hankitusta tiedosta tehdään johtopäätöksiä. Siviilitiedustelulla kerätyllä analysoimattomalla niin kutsutulla raakatiedolla ei saa vaikuttaa päätöksentekoon, joka kohdistuisi yksittäisen henkilön oikeuksiin tai velvollisuuksiin oikeusturvaväyiden vuoksi. Tämän jälkeen kerätty ja analysoitu tieto jaetaan lopputuotteena asiakkaalle, esimerkiksi valtionjohdolle. (Sirkiä 2023; Tiedusteluvalvonta.)

Vastatiedustelu:

Suomeen kohdistuu vuosittain suurissa määrin laitonta tiedustelua. Vakoilu on luonteeltaan pitkäkestoista, laaja-alaista ja suunnitelmallista. Vakoilun kohteina ovat erityisesti Suomen maanpuolustus, teknologia, teknillinen osaaminen, politiikka ja talous. Vieraan valtion tekemä tiedustelu voi osoittautua yksilöitävissä olevaksi estettäväksi tai selvitettäväksi vakoilun tai muun rikoksen täyttäväksi toiminnaksi. (Suojelupoliisi – Vastatiedustelu.)

Vastatiedustelu mahdollistaa Suojelupoliisin tiedonhankinnan vieraan valtion rajojen sisällä ilman, että toiminta vaatisi kansainvälistä yhteistyötä. Laiton tiedustelu voi tapahtua verkossa kybervakoina tai soluttautumisenä jonkin yrityksen tai valtion viran johtoon henkilötiedusteluna. Myös kriittinen infrastruktuuri on laittoman tiedustelun keskiössä. Laittomaan tiedusteluun lukeutuu yleensä myös vaikuttamista. Vaikuttamista yritetään kohdentaa erityisesti poliittiseen päätöksentekoon ja kansalaismielipiteeseen. (Suojelupoliisi – Vastatiedustelu.)

Terrorismintorjunta

Terrorismi on ääriajatteluun kytkeytyvää toimintaa, jonka tarkoituksena on aiheuttaa pelkoa ja epävarmuutta yhteiskunnassa. Terrorismin taustalla voi olla ideologisia tai uskonnollisia motiiveja. Terroristisessa tarkoituksessa tehdyt teot pyrkivät usein vaikuttamaan hyökkäyksen kohteeksi joutuneen valtion poliittiseen päätöksentekoon. Näillä teoilla on usein myös mittavat vaikutukset kuolonuhrien määrään ja taloudelliseen menetykseen. (Suojelupoliisi – Supo torjuu terrorismia tiedustelun keinoin.)

Terroristista toimintaa on suunnittelun ja toteutuksen lisäksi myös terrorijärjestöjen tukeminen. Tällainen tukeminen voi olla väkivaltaan osallistumista, mutta se voi olla myös passiivista tukemista esimerkiksi antamalla rahallista tukea materiaalihankintoihin tai järjestön toimintaan. (Suojelupoliisi – Supo torjuu terrorismia tiedustelun keinoin.)

Turvallisuusselvitykset

Suojelupoliisi tuottaa turvallisuusselvityksiä yrityksille ja viranomaisille. Turvallisuusselvitysten tarkoituksena on seuloa ennalta estävästi sellaisten henkilöiden pääsy työtehtäviin, jotka voisivat käyttää työnkuvan tai -asemansa kautta saatua tietoa väärin tai laittomiin tarkoituksiin. (Suojelupoliisi – Turvallisuusselvitykset.)

Turvallisuusselvitysten tarkoituksena on turvata Suomen turvallisuus, maanpuolustus ja Suomen kansainväliset suhteet. Turvallisuusselvitykset ovat joko perusmuotoisia, laajoja tai suppeita. (Turvallisuusselvityslaki 726/2014.)

Turvallisuusselvityksellä selvitetään muun muassa henkilön sidokset ulkomaihin, perhe- ja sukulaisuussuhteet, rikostausta ja yhteydet ääriliikkeisiin (Suojelupoliisi – Turvallisuusselvitykset).

4 NATO-JÄSENYYDEN VAIKUTUKSET SUOJELUPOLIISIN SIVIILITIEDUSTELUUN

4.1 Sisäministeriön lausunto koskien hallituksen esitystä Pohjois-Atlantin sopimuksen, Pohjois-Atlantin liiton, kansallisten edustajien ja kansainvälisen henkilöstön asemasta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja voimaansaattamisesta.

Tiedusteluvalvontavaliokunta on pyytänyt lausuntoa sisäministeriöltä koskien hallituksen esitystä Pohjois-Atlantin sopimuksen, Pohjois-Atlantin liiton, kansallisten edustajien ja kansainvälisen henkilöstön asemasta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja voimaansaattamisesta. Sisäministeriö on lausunnossaan käsitellyt siviilitiedusteluun kohdistuvia muutoksia osana Nato-jäsenyyttä seuraavanlaisesti. Näitä samoja teemoja käsitellään tekstissä osittain myös sotilastiedustelun näkökulmasta. (Sisäministeriön lausunto, 1.)

Tiedustelutoiminnalla on suuri merkitys Naton päätöksenteossa, ja tiedustelutiedon merkitys on korostunut viime aikoina muuttuneen turvallisuusympäristön takia. Kasvaneen suurvaltakilpailun taustalla on myös erilaisten uhkien kuten hybridi- ja kyberuhkien lisääntyminen ja myös näihin on alettu kiinnittää enemmän huomiota Natossa. (Sisäministeriön lausunto, 1.)

Suomen tiedustelutoimijat toimivat jatkossa osana tiivistä tiedusteluyhteisöä Nato-jäsenmaiden kanssa ja jäsenvaltioiden välillä on entistä tiiviimpi tiedustelutiedonvaihto. Suomen tulee ottaa huomioon tämä tiedustelutiedon jakamisessa koskemaan myös Natoa, jonne tarvittaessa raportoi kerätyistä tiedustelutiedosta. Suojelupoliisin tulee myös jatkossa huomioida Naton tavoitteet siviilitiedustelussa. Kaikkia hyödyttävä tiedonvaihto onnistunee toimivan suunnittelun ja ohjauksen kautta, joista ministeriöt, kuten sisäministeriö ja tiedustelutoimijat, kuten Suojelupoliisi, ovat vastuussa. (Sisäministeriön lausunto, 1.)

Suojelupoliisin siviilitiedustelun uudenlainen toimintaympäristö on selvin muutos. Muutos tarkoittaa, että Suojelupoliisi turvallisuus- ja tiedustelupalveluna edustaa jatkossa Suomea Naton siviilitiedustelukomiteassa. (Sisäministeriön lausunto, 1.)

Nato-jäsenyys lisää Suojelupoliisin tehtäviä. Tämä näkyy esimerkiksi salaisen aineiston järjestämisen käsittelyn osalta sekä yhteydenpidossa. Lisäksi analyysitehtävät ja tehtävät toimitilaturvallisuuden asiantuntijatehtävissä ovat seurausta Nato-jäsenyyden tuomista uusista tehtävistä. Uudet työtehtävät tarkoittavat myös suoraan lisäälläpitokustannuksia ja kasvavaa henkilöresurssia. (Sisäministeriön lausunto, 2.)

Nato jäsenyys aiheuttaa joitain yksittäisiä muutoksia lainsäädännölle osana käytännöllistä tiedonvaihtoa Suojelupoliisin ja muiden tiedustelutoimijoiden välillä Natossa. Esimerkkinä tästä toimii henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annettua lakia sovellettuna Naton kanssa tapahtuvaan monikansalliseen yhteistyöhön. (Sisäministeriön lausunto, 2.)

Tiedustelutoiminnan ollessa aina ohjattua ja yhteensovitettua, sisäministeriölle kuuluva Suojelupoliisin ja siviilitiedustelun ohjaus korostuu Nato-jäsenyyden myötä, ja Sisäministeriö huomioi tämän jatkossa korostuneesti. (Sisäministeriön lausunto, 2.)

Yhteistyön merkitys korostuu myös tiedustelupolitiikassa ja tähän liittyvä valmistelu tapahtuu ministeriöissä, jotka vastaavat tiedustelusta. Tulevaisuudessa Nato tukeutuu vahvemmin jäsenmaiden tuottamaan tiedustelutietoon. Tähän liittyen Natossa otetaan käyttöön yhdistetty tiedusteluraportointi. (Sisäministeriön lausunto, 2.)

Nato-jäsenyys ei vaikuta jatkossa Suojelupoliisin laillisuusvalvontaan, vaan sisäministeriö yhdessä Tiedusteluvalvontavaltuutetun ja -valiokunnan kanssa jatkaa valvontaa entiseen tapaan huomioiden valvonnassa ja muussa valvonnassa Nato-jäsenyyden. (Sisäministeriön lausunto, 2.)

4.2 Vilnius Summit Communiqué

Naton vuoden 2023 Vilnassa Liettuassa pidetyn huippukokouksen pohjalta julkaistu julkilausuma (Vilnius Summit Communiqué) käsittelee omassa luvussaan tiedustelua. Kohdan 60 mukaan Euroopassa syttynyt sota on muuttanut merkittävästi turvallisuustilannetta, jonka seurauksena tiedustelun merkitys on korostunut. Tiedustelun tärkeys Naton päätöksenteossa ja strategisessa suunnittelussa on ehdotonta. (Nato 2023.)

Julkilausumassa myös painotetaan Naton jäsenmaiden turvallisuus- ja tiedustelupalveluiden keskinäisen yhteistyön tärkeyttä ja aktiivista tiedustelutiedon jakamista Naton ylläpitämiseksi strategista tilannekuvaa maailman tilanteesta. (Nato 2023.)

4.3 Suojelupoliisin vuosikirja 2022 ja 2023

Suojelupoliisin vuosittain julkaisemassa vuosikirjassa on nimensä mukaisesti katsaus kuluneen vuoden tapahtumiin, ilmiöihin ja muutoksiin. Katsauksessa analysoidaan Suomen turvallisuustilanteeseen vaikuttavia muutoksia ja uhkia lukuina ja konkreettisilla esimerkeillä.

Nato-jäsenyyden tultua selvimmin keskusteluun Suomen tarkkailijajäsenyyden alettua vuonna 2022, on ensimmäisen kerran mainittu Suojelupoliisin tulevaisuuden roolista osana Siviilitiedustelukomiteaa ja Nato-yhteisöä. (Suojelupoliisi 2023.)

Vuoden 2022 vuosikirjassa kerrotaan, että Suojelupoliisi on toiminut osana Naton siviilitiedustelukomiteaa tarkkailijajäsenyyden alettua. Siviilitiedustelutietoa tuotetaan Naton päätöksenteon tueksi. Naton jäsenmaiden tiedustelutoimijat ovat Suojelupoliisille tuttuja, mutta Naton siviilitiedustelukomitea on Suojelupoliisille uusi tapa luovuttaa ja saada tiedustelutietoa. (Suojelupoliisi 2023.)

Suojelupoliisin vuoden 2023 vuosikirjassa on mainittu lyhyesti ja ytimekkäästi Naton mukana tulevasta kansainvälisistä kumppaneista. Vuosikirjassa alleviivataan, että siviilitiedustelulla on tärkeä rooli Natossa, ja Nato-kumppanit jakavat ja saavat tietoa Suojelupoliisilta ja tämä tiedonvaihto on yhteistä Nato-maiden välillä. (Suojelupoliisi 2024.)

4.4 Haastattelu

Kirjallisen materiaalin lisäksi Suojelupoliisin siviilitiedusteluun kohdistuvia muutoksia tarkastellaan haastattelun perusteella. Sain haastateltavakseni Suojelupoliisin kansainvälisten asioiden päällikön Suojelupoliisin esikunnasta. Haastateltavan kanssa sovimme haastattelupäiväksi 8.3.2024 Suojelupoliisin tiloissa Katajanokalla Helsingissä. Ennen haastattelua kävimme läpi haastattelukysymykset. Haastattelussa käsiteltiin vain julkisia asioita.

Kysyttäessä, muuttuuko Suojelupoliisin organisaatorakenne Nato-jäsenyyden myötä, haastateltava alleviivasi sitä, että jäsenyyden myötä Suojelupoliisiin on tullut uusia tehtäviä. Natossa ei ole kysymys pelkästään puolustuspoliittisesta liitosta, vaan Natossa pyritään seuraamaan myös muita kuin sotilaallisia uhkia, kuten laitonta tiedustelua ja terrorismia. Nämä aihepiirit tulevat Suojelupoliisin osaamisalueen ja tehtäväpiirin puolelle ja näin ollen Suojelupoliisi toimii Natossa näissä asioissa vastinparina.

Itse organisaatorakenteen muutokseen haastateltava ei voinut ottaa tarkemmin kantaa, mutta hän painotti, että se työ, mitä Natossa tehdään ja tunnistetaan Suojelupoliisin tehtäväksi, toimii näissä asioissa Suojelupoliisi työparina.

Haastateltava käytti asiasta myös esimerkkinä vuoden 2019 tiedustelulainsäädännön voimaantuloa aasinsiltana sille, että Natossa päätöksenteko rakentuu tiedustelutiedon ympärille ja tiedustelutieto kerätään liittokunnan jäsenmailta eli sekä Suojelupoliisi siviilitiedustelun osalta että Puolustusvoimat sotilastiedustelun osalta osallistuvat Nato-yhteistyöhön.

Toisena kysymyksenä oli, että lisääntykö henkilöstön tarve Suojelupoliisissa Nato-jäsenyyden myötä, haastateltava vastasi, että henkilöstön koon kasvuun hän ei voi ottaa kantaa, mutta Nato-jäsenyys tuo Suojelupoliisille lisää tehtäviä ja lisävolyymiä kansainväliseen yhteistyöhön.

Seuraava kysymys koski kansainvälisen yhteistyön näkymistä Suojelupoliisissa jäsenyyden myötä. Haastateltava vastasi, että isossa kuvassa on hyvä tunnistaa se, että kansainvälisellä yhteistyöllä

on iso merkitys. Se on keskeinen tapa hankkia tietoa kumppaneilta ja tiedusteluala perustuu pitkälti tiedustelutiedon vaihtoon kansainvälisten kumppaneiden kanssa. Haastateltavan mukaan Nato-jäsenyys tuo lisää kansainvälistä yhteistyötä ja osana liittokuntaa Suojelupoliisilla on laajemmat vaikuttamismahdollisuudet Naton tiedusteluyhteistyöhön ja sitä kautta myös Naton päätöksentekoon eli kyse on merkittävästä lisätyöstä.

Haastateltava vielä täydensi vastaustaan kertomalla, että vaikka Nato-jäsenyys tuo Suojelupoliisille lisää työtä, ovat siviilitiedustelutoimijat eli Nato-kumppanit Suojelupoliisille entuudestaan tuttuja kumppaneita, mutta jäsenyys tuo uudenlaisen foorumin tehdä yhteistyötä näiden tuttujen siviilitiedustelupalveluiden kanssa.

Kysyttäessä Nato-jäsenyyden vaikutuksista Suojelupoliisiin ja muiden viranomaisten keskinäiseen yhteistyöhön, haastateltava kertoi, että Nato-jäsenyydellä on laajoja vaikutuksia viranomaisten keskinäiseen yhteistyöhön Suomessa, ja kuten Suomessa ja niin kuin muissakin liittokunnan maassa on jokaisella jäsenmaalla hieman eri tavalla järjestetty viranomaisvastuut. Tällä haastateltava tarkoitti sitä, että Suojelupoliisilla on vielä opittavana liittokunnan käytännöt, kun olemme olleet täysjäsenenä vasta noin vuoden ajan, mutta jäsenmaat pitävät toisensa hyvin informoituina ja jäsenyys tiivistää yhteistyötä entisestään.

Kysyttäessä Nato-jäsenyyden vaikutuksista siviilitiedustelulainsäädäntöön ja tiedusteluvalvontavaliokunnan ja -valtuutetun työhön ja toimintaan, haastateltava vastasi, että siviilitiedustelun päätökset tehdään suoraan Suomen lain mukaisesti eli Nato ei puutu kansalliseen toimivaltaan näissä asioissa. Eli suoraa vaikutusta ei ole.

Seuraava kysymys koski uusien työtehtävien avautumista Natossa, ja että lähetetäänkö Suojelupoliisista työntekijöitä Natoon töihin. Haastateltava vastasi, että tässä kulkee sama ajatus kuin EU-jäsenyydessä, eli näissä monenkeskeisissä organisaatioissa toimitaan niin, että jäsenmaat ovat edustettuina eri rakenteissa koska jokainen maa on mukana jokaisen jäsenmaan päätöksenteossa. Yksittäisten henkilöiden lähettämisestä Natoon ei haastateltava voinut kertoa tarkemmin.

Seuraava kysymys koski Naton mahdollisia vaikutuksia Suojelupoliisiin siviilitiedustelun ohjaukseen. Haastateltava vastasi, että tämä tapahtuu kansallisen turvallisuuden puolelta Sisäasiainministeriöstä, josta Supoa ohjataan. Isossa kuvassa tarkasteluun näyttäytyy se, että Suojelupoliisin tiedustelun painopisteet asetetaan ministeriöstä ja siinä tarkastelussa näiden painopisteiden osalta on myös ohjauksellisia vaikutuksia, joita ministeriössä myös tarkastellaan.

Haastateltava vielä täydensi vastaustaan kertomalla, että tämä turvallisuuspoliittinen ympäristö, missä eletään ja mitä maailmalla tapahtuu vaikuttavat suoraan asetettaviin painopisteisiin, niin kuin

myös varmasti koko liittokunnan tasolla. Painopisteet elävät toimintaympäristön mukaan. Naton ja Suojelupoliisin painopisteet ovat yhtäläiset ja ne koostuvat samoista aihepiireistä.

Seuraava kysymys koski Nato-jäsenyyden mahdollisia vaikutuksia tiedustelutiedon keräämiseen. Haastateltava vastasi, että niin Naton kuin Suojelupoliisinkin tiedustelutarpeet nousevat aina niistä tarpeista, mitä sillä hetkellä on aktiivisena turvallisuustilanteessa ja siltä osin sillä on suoraa vaikutusta. On myös hyvä huomata, että Nato ei suoraan ohjaa Suojelupoliisin toimintaa vaan Suojelupoliisi tekee itse itseään koskevat päätökset tai sitten päätös haetaan oikeudesta. Suojelupoliisin tiedustelulliset tarpeet lähtee Suojelupoliisista itsestään, mutta Suojelupoliisi pyrkii tunnistamaan Suojelupoliisin ja liittokunnan yhteisiä tarpeita.

Haastateltava jatkoi, että Suomen ja Venäjän suhteet ovat merkittävästi muuttuneet Venäjän hyökkäyssodan vuoksi. Venäjä kohtelee Suomea epäystävällisenä maana, ja tilanne Venäjän kanssa edellyttää jatkuvaa seurantaa Suojelupoliisilta ja nyt myös Nato on kiinnostunut siitä, etenkin siksi, koska tilanne Euroopassa on huolestuttava Venäjän hyökkäyssodan takia.

Seuraava kysymys koski sitä, että millä tavalla Nato-jäsenyyden vaikutuksia tiedon prosessointiin, analysointiin ja jalostamiseen Suojelupoliisissa. Haastateltava vastasi, että maantieteellinen sijaintimme vaikuttaa osakseen siihen, millaista tietoa keräämme Natolle ja millaisesta tiedosta Nato on kiinnostunut.

Viimeisenä kysymyksenä oli, että kuinka Nato-jäsenyys vaikuttaa tiedustelutuotteiden jakamiseen. Haastateltava vastasi, että on hyvä tunnistaa, että Nato on suuri mahdollisuus Suojelupoliisille. Yhteistyökumppaneina Suojelupoliisi saa lisää tietoa ja tämä yhteistyön jakama tiedustelutieto rikastuttaa Suojelupoliisin analyysituotteita. Naton omat tiedustelutuotteet toimivat rinnakkain Suojelupoliisin tuotteiden kanssa, kun valtionjohdon päätöksenteon tueksi tuotetaan tiedustelutietoa.

Haastattelun loppuksi ja haastattelukysymysten päätyttyä haastateltava halusi mainita yksittäisenä nostona Naton viime kesänä Vilnassa Liettuassa pidetystä huippukokouksesta sen, että huippukokouksen lopputulemaan eli julkilausumaan (Vilnius Summit Communiqué) kirjatuihin sovituihin asioihin on nostettu ensi kertaan esiin tiedustelun merkityksen kasvaminen ja että tiedusteluyhteistyötä halutaan Natossa tulevaisuudessa tiivistää ja tähän asiaan panostaa.

Haastateltavan mukaan tämä on merkittävä nosto Natolta, koska se tuo näkyviin tiedustelun korostuneen tarpeen ja tiiviin yhteistyön merkityksen käynnissä olevan maailmantilanteen vuoksi. Tämä on haastateltavan mukaan merkittävä virstanpylväs tiedustelun merkityksen kasvamiselle.

Julkilausuman kohdassa 60 tunnustetaan avoimesti, että tiedustelulla on merkittävä rooli Natossa. Tämä on haastateltavan mukaan erityisen hyvä asia siksi, koska tämän asian nostaminen kertoo myös siitä, että Natossa päätöksenteko perustuu huolellisesti ja laajasti kerättyyn tiedustelutietoon.

Haastateltava jatkoi vielä, että Vilnan huippukokouksen julkilausuma on ison strategisen tason dokumentti, ja se että tiedustelun merkitys nostetaan sinne, on merkittävää. Tähän liittyy lisäksi se, että perinteisen sotilasliiton ja puolustuksen rinnalle on muodostunut pysyvä käsite tiedustelusta.

Haastateltavan mukaan tämä nosto myös osoittaa sen, että Nato tunnistaa sen, että Nato-maihin kohdistuvat uhkat eivät enää nykypäivänä rajaudu sotilaallisiin uhkiin vaan se käsite on laajentunut ja erilaisiin uhkiin pyritään varautumaan.

Varautumiseen liittyen haastateltava nosti vielä esiin resilienssin eli kriisinkestävyys, joka on terminä noussut myös vahvasti mukaan Naton toimintaperiaatteisiin.

Haastateltava nosti myös esiin sen, että esimerkiksi ilmastonmuutos on hyvä esimerkki siitä, että maailmanlaajuisilla ilmiöillä voi olla vaikutusta liittokunnan turvallisuustilanteeseen. Keskustelu soljui vielä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin maahanmuuttoon ja arktisten alueiden sulamiseen, ja näihin haastateltava totesi, että uhat ovat moninaistuneet ja monimutkaistuneet. Itärajan tilanne on yksittäisenä esimerkkinä sellainen, mitä välineellistetty maahanmuutto voi aiheuttaa, ja että Natoa kiinnostaa itärajan tilanne, koska Suomen alueella tapahtuvat turvallisuustilanteen muutokset tarkoittavat nykyään sitä, että Naton toimintaympäristön turvallisuustilanne muuttuu.

Loppuun haastateltava ynnäsi, että Nato on tietoa kokoava elin ja Naton jäsenmaiden jakama tieto tuo tietoisuutta maailmalla tapahtuneista muutoksista kaikille jäsenmaille.

5 TULOKSET

Apututkimuskysymyksiä työssä on kaksi, joista toisella vastataan siihen, mitä sopimuksia tai veloitteita Nato asettaa siviilitiedustelulle. Toisen apukysymyksen on tarkoitus selventää lukijalle, mikä ohjaa Suojelupoliisin toimintaa. Apututkimuskysymykset toimivat ohjaavina kysymyksinä päätutkimusongelmalle.

Suojelupoliisin ohjaukseen lukeutuu edelleen Suomen lainsäädäntö, erityisesti siviilitiedustelulaki. Lainsäädännön ohella Suojelupoliisia ohjaa sisäministeriö sekä tiedusteluvalvontavaliokunta ja tiedusteluvalvontavaltuutettu. Siviilitiedustelulaki ohjaa Suojelupoliisin käytössä olevia tiedustelumenetelmiä ja tiedustelun kohteita. Sisäministeriö ohjaa ja suuntaa Suojelupoliisin siviilitiedustelulle asetettuja painopisteitä. Tiedusteluvalvontavaliokunta ja -valtuutettu valvoo Suojelupoliisin

toiminnan laillisuutta. Tiedusteluvalvontavaltuutettu raportoi mahdollisista epäkohdista suoraan tiedusteluvalvontavaliokunnalle.

Suojelupoliisin valmiit tiedustelutuotteet palvelevat edelleen eniten Suomen valtionjohtoa ja muita viranomaisia, mutta nämä tiedustelutuotteet hyödyttävät myös Natoa, ja ovat tarvittaessa jaettavissa myös Naton jäsenmaiden tietoisuuteen.

Toisella apukysymyksellä selvitettiin, mitä sopimuksia tai velvoitteita Nato asettaa siviilitiedustelulle. Käytettävissä olleen lähdemateriaalin perusteella ei voi tarkasti sanoa, mutta julkisten lähteiden perusteella Nato ei juurikaan aseta velvoitteita. Kuitenkin uutena asiana Nato-jäsenyyden myötä tulee Suomen edustaminen Siviilitiedustelukomiteassa. Jokaisen Naton jäsenmaan turvallisuus- ja tiedustelupalvelu edustaa omaa maatansa tässä komiteassa. Siviilitiedustelukomitea raportoi tiedustelullisista asioista suoraan Naton neuvostolle. Naton neuvosto on ylintä päätösvaltaa käyttävä elin Natossa ja Naton päätöksenteko pohjautuu tiedustelutietoon.

Sopimusten yhteensovittaminen tapahtuu valtiollisella tasolla Suomen liittyessä jäsenmaaksi, mutta yksittäisen organisaation, eli Suojelupoliisin, kohdalla tällaisia velvoitteita ei ole.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa käydään läpi päätutkimuskysymyksen tulokset. Päätutkimuskysymys oli, että millä tavalla Nato-jäsenyys vaikuttaa Suojelupoliisin toimintaan. Päätutkimusongelmaa pystyi lähteä ratkaisemaan käytetyn lähdeaineiston perusteella, joka rakentui haastattelusta ja kirjallisesta aineistosta.

Keskeisimmät tulokset ovat, että vaikka Suomi on jatkossa osa Natoa, säilyttää Suomi täysin itsemääräämisoikeutensa ja tekee itsenäisesti päätökset. Nato jäsenyys ei yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta vaikuta Suomen lainsäädäntöön tai suomalaisten viranomaisten toimivaltaan Suomessa. Kuitenkin Suojelupoliisin ja jäsenvaltioiden muiden turvallisuus- ja tiedustelupalveluiden onnistuneen tiedustelutiedon jakamisen mahdollistamiseksi on yksittäisten lainsäädännöllisten muutosten mahdollisuus olemassa.

Naton siviilitiedustelukomitea on Suojelupoliisille uusi yhteistyön muoto, vaikka Naton-jäsenmaiden tiedustelutoimijat ovat olleet Suojelupoliisille tuttuja jo ennen jäsenyyttä. Suojelupoliisin jo ennen Nato-jäsenyyttä ollut tiivis yhteistyö muiden maiden viranomaisten kanssa säilyy samana, ja Nato-jäsenyys lujittaa valmista yhteistyötä edelleen.

Tiedonvaihto on aktiivista ja molemminpuolista Suojelupoliisin ja yhteistyökumppaneiden välillä. Suojelupoliisille asetetut painopisteet tulevat jatkossakin suoraan sisäministeriöstä, ja ne ohjaavat

ja suuntaavat Suojelupoliisin toimintaa, mutta painopisteiden määrittämiseen vaikuttaa hyvin merkittävästi se, mitä muissa Nato-maissa tapahtuu. Sisäministeriö huomioi tiedustelun ohjauksessa Naton intressit.

Käsitellyn julkisen aineiston perusteella voidaan todeta, että Nato-jäsenyydellä ei ole suuria tai suoria vaikutuksia Suojelupoliisin siviilitiedustelutoimialaan. Nato-jäsenyys vahvistaa olemassa olevia yhteistyöverkostoja.

Haastattelussa ilmi tulleen asian mukaan uutena asiana on se, että jatkossa Nato on erityisen kiinnostunut Suomen valtion rajojen sisällä tapahtuvista muutoksista, koska olemme liittokunnan jäsen. Tästä toimi haastattelussakin esimerkkinä Suomen itärajan tilanne.

7 POHDINTA

Tässä luvussa pohdin opinnäytetyön prosessiin vaikuttaneita tekijöitä, ennakko-olettamuksia prosessiin liittyen, mahdolliset tutkimukseen liittyvät rajoitteet sekä ajatukseni jatkotutkimuksia ajatellen.

Opinnäytetyötä hahmotellessa kävi nopeasti selväksi, että lähdemateriaalia tulee olemaan niukasti aiheen ollessa uusi ja tuore asia Suomelle. Ajatus haastattelusta oli alusta alkaen mukana opinnäytetyötä suunnitellessa, ja lopputuloksen ollessa valmis voikin todeta, että haastattelu antoi opinnäytetyölle paljon painoarvoa.

Lopputulokseen vaikutti suoraan se, mitä julkisista lähteistä oli löydettävissä Nato-jäsenyyden ollessa Suomelle vielä melko tuore asia. Julkinen taso haastattelussa myös luonnollisesti vaikutti päätutkimuskysymyksen selvittämisen tarkkuuteen.

Tutkittavasta aiheesta oli hyvin niukasti tietoa saatavilla pois lukien Eduskunnan eri valiokuntien lausunnot ja mietinnöt esimerkiksi liittyen Naton sopimusten liittämistä jäsenmaan omaan lainsäädäntöön. Kirjallisuutta toki löytyi Natosta, Suojelupoliisista ja tiedustelusta, mutta eri lähteissä toistuivat samat asiat, ja yleisten asioiden esille tuominen useamman lähdeviittauksen kanssa ei ole tarkoituksenmukaista. Samojen asioiden toistuminen eri lähteissä toki vahvisti asian luotettavuuden paikkaansa pitävyyttä.

Sen sijaan, pettymystä hieman aiheutti se, että esimerkiksi Naton siviilitiedustelukomiteasta löytyi todella huonosti tietoa, jopa Naton omilta sivuilta. Haastattelussa haastateltavani toi esille sen, että viime kesän Vilnan huippukokouksessa on ensi kertaa listattu merkittävän strategisen tason dokumenttiin myös asiaa tiedustelusta, ja se kertoneekin siitä, että tiedustelun merkitykseen on vasta alettu herätä myös Naton kokoisessa globaalissa puolustusliitossa. Tästä myös kertonee se, että

juuri aiemmin mainitusta siviilitiedustelukomiteasta ei löydy tietoa. Toki syynä voi olla myös se, että nämä asiat eivät kuulu julkiseen käsittelyyn.

Nato-jäsenyyden vahvistumisen ja varmistumisen myötä Puolustusvoimat ovat esiintyneet mediassa Nato-jäsenyyteen vahvasti kytkeytyvänä organisaationa. Tottahan se on, että Puolustusvoimien rooli maanpuolustuksellisissa kysymyksissä on selvä yhteys sotilasliitto Natoon, mutta tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli lisätä aiheesta kiinnostuneelle tietoa siitä, millä tavalla jäsenyys vaikuttaa Suojelupoliisin rooliin siviilitiedusteluviranomaisena, koska tästä aiheesta, edes Poliisiorganisaation roolista, ei ole ollut julkista keskustelua.

Loppuun voikin todeta, että aiheesta kiinnostuneen kannattaa tarttua tähän ja jatkaa siitä, mistä tämän opinnäytetyön tekijä on aloittanut, sitten kun Suomi on ehtinyt olla Nato-jäsenenä hieman pidempään. Vuodessa näin isoihin ja pysyviin muutoksiin ei ehdi kertyä paljon kerrottavaa. Muutokset näkyvät selkeimmin lainsäädännössä sopimuksia yhteen liitettäessä ja median uutisotsikoissa. Mikäli aikaa olisi ehtinyt kulua hieman enemmän, olisi jäsenyys ollut jo vakiintunutta ja tiedossa olisi selkeät yhteiset toimintamallit Naton jäsenmaana.

LÄHTEET

- Havusela, J-P. 2022: Teknisen tarkkailun ja tiedustelun keskinäinen analogia. Poliisiammattikorkeakoulu. AMK opinnäytetyö
- Kansainvälisten asioiden päällikkö, Suojelupoliisi, Haastattelu Nato-jäsenyyden vaikutuksista Suojelupoliisin siviilitiedustelutoimialaan 8.3.2024
- Koivula, T. 2022 Naton uusi strateginen konsepti. Verkkoartikkeli. Luettavissa: [Naton uusi strateginen konsepti - Maanpuolustus-lehti](#)
- Laki tiedustelutoiminnan valvonnasta 121/2019
- Lohse, M & Viitanen, M. 2019: Johdatus tiedusteluun. Helsinki. Alma Talent Oy. Luettavissa: [Johdatus tiedusteluun \(oclc.org\)](#)
- Nato 11.7.2023: luettavissa: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_217320.htm
- Nato 21.3.2024, luettavissa: [NATO - Topic: North Atlantic Council \(NAC\)](#)
- Nato 21.3.2024, luettavissa: [NATO - Topic: Committees](#)
- Nato 21.3.2024, luettavissa: [NATO - Structure](#)
- Nato 21.3.2024, luettavissa: [What is NATO?](#)
- Nato 21.3.2024, luettavissa: [NATO - Homepage](#)
- Nato 21.3.2024, luettavissa: [NATO 2022 - Strategic concept](#)
- Poliisilaki 872/2011
- Puolustusministeriö, luettavissa: [Suomen Nato-jäsenyys - Puolustusministeriö \(defmin.fi\)](#) Luettu 24.3.2024
- Sirkä, V. 2023: Siviili- ja sotilastiedustelun välinen yhteistyö Suomessa. Poliisiammattikorkeakoulu. AMK opinnäytetyö
- Sisäministeriön lausunto hallituksen esitykselle eduskunnalle Pohjois-Atlantin sopimuksen sekä Pohjois-Atlantin liiton, kansallisten edustajien ja kansainvälisen henkilöstön asemasta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi (HE 315/2022 vp), 10.1.2023. Luettavissa: [Microsoft Word - SM lausunto Naton vaikutus tiedusteluun FINAL \(eduskunta.fi\)](#)
- Sisäministeriö, luettavissa: [Siviilitiedustelu - Sisäministeriö \(intermin.fi\)](#) Luettu 3.2.2024
- Sisäministeriö, luettavissa: [Nato-yhteistyö ja Suomen kriisinkestävyys - Sisäministeriö \(intermin.fi\)](#) Luettu 3.2.2024
- Suojelupoliisi, luettavissa: [Turvallisuusselvitykset | Suojelupoliisi \(supo.fi\)](#) Luettu 7.2.2024
- Suojelupoliisi, luettavissa [Supo torjuu terrorismia tiedustelun keinoin | Suojelupoliisi](#) Luettu 8.2.2024

Suojelupoliisi, luettavissa <https://supo.fi/terrorismi-torjunta> Luettu 8.2.2024

Suojelupoliisi, luettavissa [Suojelupoliisi - miten tiedustelupalvelu toimii? \(supo.fi\)](https://supo.fi/terrorismi-torjunta) Luettu 19.2.2024

Suojelupoliisi, luettavissa <https://supo.fi/mita-supotekee> Luettu 21.2.2024

Suojelupoliisi, luettavissa <https://supo.fi/valvonta> Luettu 22.2.2024

Suojelupoliisi 2.1.2024, luettavissa: [Suojelupoliisin organisaatio tukemaan entistä paremmin tiedustelua | Suojelupoliisi \(supo.fi\)](https://supo.fi/terrorismi-torjunta)

Suojelupoliisi 2023. Vuosikirja 2022. Luettavissa: [Supo Vuosikirja 2022](https://supo.fi/vuosikirja)

Suojelupoliisi 2024. Vuosikirja 2023. Luettavissa: [Suojelupoliisin vuosikirja 2023 \(supo.fi\)](https://supo.fi/vuosikirja)

Tiedusteluvalvonta, luettavissa [Tiedusteluvalvonta | Tiedusteluvalvonta](https://supo.fi/tiedusteluvalvonta) Luettu 15.3.2024

Tiedusteluvalvonta, luettavissa: [Valvonnan kohteet | Tiedusteluvalvonta](https://supo.fi/valvonta) Luettu 16.3.2024

TiVL 1/2022 vp. Tiedusteluvalvontavaliokunnan lausunto hallituksen esitykselle eduskunnan Pohjois-Atlantin sopimuksen sekä Pohjois-Atlantin liiton, kansallisten edustajien ja kansainvälisen henkilöstön asemasta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Turvallisuusselvityslaki 726/2014

UaVM 16/2022 vp. Valiokunnan mietintö hallituksen esitykselle eduskunnalle Pohjois-Atlantin sopimuksen sekä Pohjois-Atlantin liiton, kansallisten edustajien ja kansainvälisen henkilöstön asemasta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Ulkoministeriö, luettavissa: [Nato - Ulkoministeriö \(um.fi\)](https://um.fi/nato)

Ulkoministeriö, luettavissa: [Nato - Ulkoministeriö \(um.fi\)](https://um.fi/nato) Luettu 2.2.2024

Ulkoministeriö, luettavissa: [Resilienssi - Suomi ulkomailla: Nato \(finlandabroad.fi\)](https://um.fi/resilienssi) Luettu 2.3.2024

Valiokunnan mietintö UaVM 16/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle Pohjois-Atlantin sopimuksen sekä Pohjois-Atlantin liiton, kansallisten edustajien ja kansainvälisen henkilöstön asemasta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi. 17.2.2023

Valtioneuvoston asetus Pohjois-Atlantin sopimuksesta, 5.4.2023, Sähköinen sopimussarja 18/2023

Valtioneuvosto, luettavissa: [Suomi ja Nato \(valtioneuvosto.fi\)](https://valtioneuvosto.fi) Luettu 24.3.2024

LIITE 1

Haastattelun kysymykset;

- Muuttuuko Suojelupoliisin organisaatorakenne Naton myötä?
- Lisääntyykö henkilöstön tarve Suojelupoliisissa Nato-jäsenyyden myötä?
- Millä tavalla kansainvälinen yhteistyö näkyy Suojelupoliisissa Nato-jäsenyyden myötä?
- Miten Nato-jäsenyys vaikuttaa Suojelupoliisin ja muiden viranomaisten keskinäiseen yhteistyöhön?
- Miten Nato-jäsenyys vaikuttaa siviilitiedustelulainsäädäntöön?
- Miten Nato-jäsenyys vaikuttaa tiedusteluvalvontavaliokunnan ja -valtuutetun työhön ja toimintaan?
- Nato-jäsenyyden myötä suomalaisille avautuu uusia työtehtäviä Natossa, lähetetäänkö Suojelupoliisista työntekijöitä Natoon?
- Miten Nato vaikuttaa Suojelupoliisin siviilitiedustelun ohjaukseen?
- Miten Nato-jäsenyys vaikuttaa tiedon keräämiseen?
- Millä tavalla Nato-jäsenyys vaikuttaa tiedon prosessointiin, analysointiin ja jalostamiseen Suojelupoliisissa?
- Kuinka Nato-jäsenyys vaikuttaa kerätyn tiedon jakamiseen?